

Mokradła - naturalna ochrona przed katastrofami

Częstotliwość katastrof naturalnych na świecie w ciągu zaledwie 35 lat wzrosła ponad dwukrotnie, napędzana zjawiskami związanymi z klimatem i pogodą, takimi jak powodzie, cyklony tropikalne i susze.

UN Water szacuje, że 90% katastrof naturalnych jest związanych z wodą. Międzynarodowy Zespół ds. Zmian Klimatu (Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) przewiduje jeszcze więcej ekstremalnych zjawisk w przyszłości.

Liczba ofiar śmiertelnych jest zatrważająca: w latach 1996-2015 wskutek katastrof naturalnych zginęło 1,35 mln ludzi. Na kraje o niskich i średnich dochodach przypada 90% ofiar. Katastrofy związane ze zjawiskami pogodowymi spowodowały również straty

materialne w wysokości 3,3 bln dolarów w latach 1980-2014.

Przydatność mokradeł w minimalizacji strat

Mokradła definiowane są jako okresowo lub stale zalewane obszary lądowe. Odpowiednio zarządzane, minimalizują straty powodowane kataklizmami, np. wzdłuż wybrzeży. Szacuje się, że pomogły one uniknąć strat ponad 625 mln dolarów na terenie dotkniętym huraganem Sandy w roku 2012. W głębi lądu, mokradła działają jak naturalne „gąbki”, absorbując i magazynując obfite opady i redukując zalewy, mogące być przyczyną powodzi. W porach suchych, uwalniają zmagazynowaną wodę opóźniając nadejście suszy i zmniejszając niedobory wody. W Polsce takie funkcje pełnią przede wszystkim tereny zalewowe w dolinach nieuregulowanych rzek (nadrzeczne łąki i lasy łęgowe), a także starorzecza, oczka wodne i torfowiska.

1. Zapobieganie i ochrona

Aby zminimalizować siłę potencjalnej katastrofy, obejmuje się ochroną mokradeł na obszarach często zalewanych przez powodzie lub sztormy. Przykładem jest Rezerwat Biosfery w delcie rzeki Saloum w Senegalu - obszar estuariów, jezior i bagien. Zapobiega on powodziom i przez cały rok zaopatruje ludzi w wodę. IUCN wspiera na tym terenie m.in. renaturyzację zdegradowanych obszarów mokradłowych.

2. Zmniejszanie strat

W obliczu klęski żywiołowej, dobrze zachowane naturalne mokradła mogą zaabsorbować część jej siły, łagodząc straty. W Hikkaduwie na Sri Lance, gdzie rafy koralowe są chronione w granicach parku morskiego, zniszczenia tsunami w roku 2004 sięgały zaledwie 50 m w głąb lądu. W leżącej nieopodal Peraliya, gdzie wskutek wydobycia koralu rafy zostały zniszczone, straty sięgały 1,5 km. W Polsce rzadko dotykany przez powodzie regionem jest Podlasie, leżące prawie w całości w dorzeczu Narwi i wpadającej do niej Biebrzy - rzek, których bagienne doliny są chronione w granicach parków narodowych. Dla porównania, na południu kraju zagrożenie powodziowe występuje stosunkowo często, do czego przyczynia się regulowanie rzek i potoków górskich.

3. Odrabianie strat

Tereny bagienne mogą również pomóc w odbudowie po kataklizmie, działając jak naturalne filtry zatrzymujące zanieczyszczenia i oczyszczające wodę. Po cyklonie, który uderzył w Odishę we wschodnich Indiach w 1999 roku, na polach ryżowych osłoniętych przez lasy mangrowe rosnące wzdłuż wybrzeża można było przywrócić uprawę zbóż znacznie wcześniej niż na polach ornych, które takiego zabezpieczenia nie miały.

Katastrofy naturalne w Polsce

Spośród zjawisk zaliczanych do klęsk żywiołowych, w Polsce w ostatnich latach coraz częściej występują powodzie (największe to np. „powódź tysiąclecia” na Odrze i jej dopływach w 1997 roku, powodzie na południu kraju w 2009, na Wiśle w 2001 i 2010), susze (ostatnia w roku 2015, w latach 1992 i 1994, w lipcu 2006 i kwietniu 2009) i silne wiatry (zimowe orkany: w 2004 roku, orkan Cyryl w 2007 roku i Ksawery w 2013, niedawna Barbara w grudniu 2016).

adaptacja ulotki: Centrum Ochrony Mokradeł na podstawie www.ramsar.org.